

Helsingin malli -hankkeiden loppuraportointi

Helsingin Kaupunginteatterin osuus Valokeilassa Koillinen -hankkeessa 2019–2021

Valokeilassa Koillinen oli Helsingin Kaupunginteatterin, Zodiak-Uuden tanssin keskuksen, Pohjois-Helsingin Bändikoulun ja Teatteri Tuikkeen yhteinen kolmivuotinen hanke, jonka tehtävänä oli lisätä taide- ja kulttuuritarjontaa Tapulikaupungin, Suutarilan, Siltamäen, Puistolän ja Tapanilan kaupunginosissa vuosina 2019–2021.

Hankkeen keskiössä oli vuorovaikutus alueen asukkaiden kanssa. Hanke kutsui kaikki alueen asukkaat osallistumaan taidetoimintaan, ei pelkästään katsojina vaan myös tekijöinä. Toimijat yhdessä ja erikseen jalkautuivat työskentelemään asuinympäristöihin lähelle asukkaiden arkea, ulos perinteisistä teatteri- ja esitystiloista.

Keräsimme kirjallista palautetta osallistujilta läpi hankkeen. Raportissa olevat *kursivoidut lainaukset* ovat suoria sitaatteja osallistujien kirjallisista palautteista.

1. Hankkeiden toimintamallit

- minkälaisia toimintamalleja hankkeessanne syntyi?
- minkälaiset toimintamallit mielestänne onnistuivat, mitkä epäonnistuivat?
- miten poikkeustila vaikutti toimintaanne?

Kolmen vuoden aikana ehdittiin kokeilla monenlaisia toimintamalleja, joista osa oli hyväksi havaittuja jo edellisistä aluehankkeista ja osa taas uudenlaisia tapoja työskennellä alueella. Kuitenkin suunnitelmat menivät pitkälti uusiksi keväällä 2020 koronapandemian aiheuttamien rajoitusten myötä. Poikkeusaika pakotti luomaan uudet toimintamallit ja ottamaan haltuun uudenlaisia keinoja hankkeen toteuttamiselle.

Työskentelyn lähtökohtana oli, että emme tule alueelle valmiiden suunnitelmien kanssa, vaan panostamme verkostoitumiseen ja asukkaiden kuunteluun, jolloin alueelliset tarpeet nousevat esiin ohjaamaan toimintaa jo suunnitteluvaiheesta lähtien. Tämän koimme olevan yksi tärkeimmistä edellisistä aluehankkeista saaduista opeista hanketta käynnistäessä. Osallistuimme aktiivisesti koko hankkeen ajan alueen erilaisiin verkostokokouksiin, olimme läsnä paikallistapahtumissa, tiedotimme hankkeesta alueen sosiaalisen median kanavissa ja rakensimme yhteyksiä alueen eri tahoihin.

Jo rahoituksen hakuvaiheessa verkostoiduimme alueellisten toimijoiden lisäksi muiden alueelle hakeutuvien Helsingin malli –toimijoiden kanssa ja perustimme neljän toimijan yhteisen *Valokeilassa Koillinen* –hankkeen. Tavoitteena oli, että kaikkien neljän toimijan toiminta näyttäytyy alueen asukkaille yhtenä hankkeena. Hankkeen käynnistysvaiheessa sekä hankkeen huipentaneen syksyn 2021 *Paikallismaisemia* -festivaalin järjestelyjen yhteydessä palkkasimme yhteisen tuottajan, mikä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Läpi kolmivuotisen hankkeen pidimme säännölliset kuukausikokoukset, joissa jaettiin kokemuksia ja havaintoja alueelta. Kokouksissa myös varmistettiin, ettei päällekkäisiä toimintoja pääse syntymään, jotta hankkeen vaikuttavuus ja toiminnot levittäytyvät mahdollisimman monipuolisesti ja laajasti alueelle ja toiminta tavoittaa eri kohderyhmiä. Hankkeen aikana tuotimme myös taidetoimijoiden yhteistä taiteellista sisältöä ja autoimme toisiamme tarvittaessa hankkeen eri osasten toteutuksessa. Koemme yhteistyön eri toimijoiden välillä olleen antoisaa ja myös osallistujien kannalta selkeää ja hyödyllistä. Vaikka eri toimijat toimivatkin osittain itsenäisesti, kaikki toiminta näyttäytyi asukkaille yhtenäisenä.

Kaupunginteatterin toteuttamassa hanketoiminnassa syntyi heti ensimmäisenä vuonna uusi toiminnanmuoto, *Taidetta koteihin* –tapahtumasarja. Näiden tapahtumien suosio ja positiivinen vastaanotto yllätti meidät. Taidetapahtumien toteutuspaikaksi ilmoittautuneita koteja oli lopulta tarjolla paljon enemmän kuin itse tapahtumia voitiin järjestää. Kunkin kodin asukkaat olivat itse vahvasti vaikuttamassa kodissaan järjestettävän tapahtuman sisältöön ja eri kodeissa järjestettyihin taidetapahtumiin löysivät tiensä monet toisilleen vieraat alueen asukkaat. Saimme todistaa hienoja kohtaamisia. Kuitenkin jälleen koronapandemia keskeytti fyysiset kotitapahtumat, mutta *Taidetta koteihin* -toimintamallia olemme kehittäneet eteenpäin jo kahdessa muussakin HKT:n yleisötyön hankkeessa.

Koronapandemian puhkeamisen jälkeen lähes kaikki toiminta on toteutettu joko etänä tai ulkotiloissa. Etätyöpajojen konsepti oli meille niin ikään uusi toimintamalli ja se on kehittynyt ja hioutunut toimivaksi toteutustavaksi matkan varrella. Hankkeessa toteutettujen kiertävän esityksen sekä lyhytelokuvan käsikirjoitusvaiheet toteutuivat kokonaisuudessaan alueen asukkaista koostuneille osallistujaryhmille pidetyissä Zoom-työpajoissa. Oli vaikuttavaa todeta, kuinka esimerkiksi ryhmäytyminen ja turvallinen ilmapiiri voivat syntyä myös virtuaaliyhteyksien kautta. Uusi toimintamuoto oli myös elokuvan teko, kun alun perin suunniteltu teatteriesitys muuttuikin alusta lähtien elokuvaksi. Syntyi *Lauloit juuri* -musiikkilyhytelokuva, jossa äänessä ovat

alueen asukkaat. Myös ensi-ilta ulkoelokuvateatterissa oli tunnelmallinen keräten katsojikseen myös satunnaisia ohikulkijoita. Ulkotiloihin tehtiin myös upeasti onnistunut *Kylässä Koillisessa* -korttelidraamaesitys, joka kiersi alueella ja päättyi aina johonkin alueella sijaitsevan kodin pihaan pihajuhlisiin. Molemmat projektit toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Helsingin Bändikoulun kanssa.

Ensimmäisenä koronakeväänä Puustellinmetsään toteutettiin alueen asukkaan ideoima *Ääniä Puustellinmetsästä* -tehtäväkokonaisuus, joka aktivoi erilaisten tehtävien kautta ulkoilijoita havainnoimaan ympäristöään uudella tavalla.

Neljän taidetoimijan yhteisistä toteutuksista täytyy nostaa esiin myös *Koillisesta koilliseen* -projekti, jonka ideoinnista ja pääsuunnittelusta vastasi Zodiakin aluetaiteilija Kati Raatikainen. Projekti kuitenkin kokosi konkreettisesti yhteen kaikki neljä Valokeilassa Koillinen -hankkeen taidetoimijaa. Projektissa ryhmä alueen asukkaita sai ensin koulutusta taiteen eri osa-alueisista ja suunnitteli ja toteutti sen jälkeen oman taideprojektinsa. Kouluttajina toimivat kaikki neljän Helsingin malli -toimijan hanketaiteilijat. Sen lisäksi hanketaiteilijat toimivat mentoreina asukkaiden taideprojekteissa. Syyrialainen tanssija Angela Aldebs oli työntekijänämme mukana esiintyjänä ja toteuttajana esityksessä *I remember when...*, jossa tutkittiin suomalaisuutta tänne muuttaneen silmin ja Martta Pesonen mentoroi klovneriaesitystä, joka nähtiin *Elävänä yrttimaalla* -tapahtumassa.

Ainoa toimintamalli, joka ei ottanut laisinkaan tuulta purjeisiinsa oli ensimmäisenä toimintavuonna lanseerattu *Jätä viesti vastaajaan* -toiminta, jossa alueen asukkaat olisivat voineet soittaa hanketaiteilijoille puhelun ja jättää vastaajaan viestin ajatuksistaan elämästä alueella. Muutaman yrityksen jälkeen tämä hankeosanen päätettiin unohtaa kokonaan.

2. Hankkeiden vaikutukset alueisiin

- millä keinoin käynnistitte työskentelyn alueella?
- mitkä olivat tärkeimmät yhteistyökumppaninne alueella?
- minkälaisia hyötyjä arvioisitte, että hankkeista syntyi alueelle?
- minkä neuvon antaisitte ”noviisijalkautujalle”?

Aloitimme verkostoitumalla. Hanketyöntekijät jalkautuivat konkreettisesti alueelle ja osallistuivat muun muassa stadiluotsi Pauli Salovaaran vetämälle kotiseutukävelylle, joka avasi laajasti myös alueen historiaa.

Aiempien aluehankkeiden tapaan ja edellisten hyvien kokemusten innoittamana käynnistimme heti helmikuussa 2019 projektin neljässä alueen päiväkodissa työpajasarjoilla, joissa neljä tutkijaa - eli taiteilijaa - tutki lasten elämää. HKT:n hanketaiteilijoiden lisäksi mukana oli Alekski Kinnunen Pohjois-Helsingin Bändikoulusta. Kerätystä materiaalista syntyi riemastuttava lastenteatteriesitys *Olipa kerran lapsi*, jota esitettiin alueella niin kirjastoissa, leikkipuistojen tiloissa, palvelutalossa kuin myös Helsingin Kaupunginteatterin studio Pasilan lämpiössäkin. Samalla konkreettisesti päästiin tutustumaan taiteen kautta alueen päiväkoteihin ja esityspaikkojen kautta alueen muihinkin toimijoihin sekä perheisiin. Nämä syntyneet yhteydet kantoivat läpi koko hankkeen ja toiminnan aloituksena osaprojekti toimi erinomaisesti.

Kautta hankkeen tärkeimmät yhteistyökumppanit olivat alueen asukkaat, kirjastot (erityisesti Tapulin ja Suutarilan kirjastot), Tapulin seurakuntatalo, leikkipuisto Tapuli, päiväkodit sekä muut Helsingin mallin toimijat. Lisäksi yhteistyötä tehtiin mm. alueen kuorojen kanssa.

Mitä neuvoksi ”noviisijalkautujalle”? Kävimme asiasta hyvän keskustelun hanketaiteilijoiden kanssa ja tärkeimmät neuvot voisi kiteyttää seuraavasti:

- Lähde avoimin mielin alueelle ja vältä ennako-oletuksia.
- Verkostoituminen on kaiken A ja O
- Alussa anna aikaa kuunteluun, älä lähde liikkeelle liian kiireessä.
- Vältä liian valmiita suunnitelmia aloittaessa – anna alueen äänen kuulua.

Kun pohtii hankkeen vaikutuksia alueella, merkityksellistä on ollut taidetoiminnan näkyminen ulkotiloissa ja sen tuoma positiivinen ”pöhinä”. Erilaisten ihmisten tuominen yhteen ja yhdessä toimimaan on ollut tärkeää. Samalla vieraammatkin alueet Koillisessa ovat tulleet tutuiksi monelle. Pohjois-Helsingin bändikoulun aikaansaama Tapulin asukastalo on myös hieno konkreettinen vaikutus alueen elämään.

Viimeisen vuoden hankkeen aktiiviosallistujille tehdyssä loppukyselyssä kysyttiin mm. ”Onko suhteesi omaan kaupunginosaasi muuttunut hankkeen aikana jotenkin? Jos on niin miten?” Alla muutamia vastauksia, jotka omalta osaltaan vastaavat kysymykseen hankkeen vaikutuksista alueella.

Alue on tutumpi ja tuntuu enemmän omalta.

On muuttunut. Ajattelen nykyään, että jokaisessa lähiympäristöni talossa asuu joku kiinnostava, luova, rakastettava ihminen.

Ehkä suhtautuminen ihmisiin on muuttunut, kun on saanut nähdä itseä vanhempia ihmisiä alueelta ja tutustua heidän näkemyksiinsä.

Uusia kokemuksia, ihania kohtaamisia erilaisten ihmisten kanssa, rohkeutta, uskoa itseeni.

Hankkeen tiimoilta olen päässyt tutustumaan laajemmin Koillis-Helsingin alueeseen ja vierailut paikoissa, joihin en olisi koskaan muuten eksynyt. Esimerkiksi Puustellinmetsä on jäänyt mieleen idyllisenä pikkumetsikkönä, jonka olemassaolosta en ollut kuullutkaan.

Ehdottomasti. Löytyi mukavia ja luovia ihmisiä naapurustosta. Sarin ihana piha.

Alue on tutumpi ja tuntuu enemmän omalta.

On. Kaipaan lisää yhteisöllisyyttä.

Olen oppinut arvostamaan enemmän alueeni kauniita paikkoja.

3. Hankkeiden vaikutukset kohderyhmään/osallistujiin

- millainen suhde osallistujilla oli edustamaanne taidelajiin hankkeen alussa? muuttuiko suhde hankkeen aikana?

- onko osallistujilta kerätty palautetta? Jos kyllä, mitkä olivat keskeiset huomiot osallistumiskokemuksesta?

Osallistujien aiemmat kokemukset teatterista ja muista taiteista vaihtelivat suuresti. Monella ei ollut juuri minkäänlaista aiempaa kokemusta osallistumisesta taiteen tekemiseen. Jollakin oli ollut vuosikymmenien tauko. Jotkut eivät olleet juuri koskaan käyneet teatterissa. Joillakin oli harrastuneisuutta jostakin taiteen lajista, mutta teatterista vain parilla osallistujista. Hankkeen osallistujien kesken oma tekijyys ja sen merkitys nousi vahvasti esiin. Vuoden 2021 elokuvaprojektissa korostui myös, miten eri osallistujille tekoprosessin eri osa-alueet nousivat tärkeimmiksi. Joillekin oli elämys tehdä lyriikkaa, jollekin äänitykset ja studiotyöskentely, toiselle kuvaukset nousivat tärkeimmäksi elämykseksi.

Osallistujilta kerättiin kirjallista palautetta aina kunkin osaprojektin päätteeksi. Keskeiseksi palautteissa nousi kiitollisuus osallistumismahdollisuudesta sekä arvostus ammattitaitoisia, osallistujat ja heidän erilaiset taustansa huomioon ottavia vetäjiä sekä uusia kokemuksia kohtaan. Moni koki oppineensa uutta ja tutustuneensa uusiin ihmisiin asuinalueellaan. Jotkut olivat vähän pettyneitä, kun niin moni toiminta jouduttiin koronan takia toteuttamaan etänä. Toisaalta moni antoi myös positiivista palautetta siitä, että etätyöpajoista huolimatta ilmapiiri oli yhteisöllinen ja kannustava.

HKT:n hankkeet ovat saavuttaneet satoja koillisen ihmisiä, jotka ovat saaneet osallistua voimaannuttaviin taideprojekteihin. HKT on onnistunut olennaisessa: ammattitaitoinen työryhmä on jalkautunut lähioon tasavertaisena ja kannustavana toimijana. Koillislaiset, ikään ja taustaan katsomatta, ovat saaneet kertoa oman ainutlaatuisen tarinansa ja tulla kohdatuksi ja hyväksytyksi kokonaisina omina itsenään. Yksi ihmisen ikaikaisia kysymyksiä on Kelpaanko minä? HKT:n koillisen projekteissa ei ole pelkästään kelvattu, vaan on loistettu ja säteilty elämän voimaa. Sitä, mitä meissä jokaisessa on.

Ohjaajien tuki ja innostavuus oli todella tärkeää. Sain varmasti ikuisen kipinän teatteriin, se ei olisi ollut itsestäänselvää erilaisten tyyppien kanssa.

Osallistuminen on antanut iloa ja naurua, vapautumista (jossain määrin;), lämmittävää, hyväksyvää yhdessäoloa. Yleisvireenä: "Kaikki yhtä, yhtä kaikki."

olen tutustunut mahtaviin ihmisiin, oppinut paljon uutta ja saanut uusia kokemuksia. Olen tullut paljon rohkeammaksi ja oppinut jakamaan omia ideoita turvallisessa ympäristössä. Uusia kokemuksia, olen löytänyt itsestäni erilaisia puolia, ihania ihmisiä, monenlaisia näkökulmia

Paljon! Tavallaan ihan uuden elämän, oma taiteen tekeminen oli jäänyt vuosikymmeniksi varjoon, mutta nousi nyt uuteen lentoon. Paljon myös rohkeutta tehdä asioita, joita ei aiemmin olisi kuvitellut tehneensä.

Opin tavan sanoittaa. Prosessi oli mielenkiintoinen. Opin käyttämään äänittäjää, sovelluksen lataus ja käyttö.

Kuvaukset. Oli tosi mielenkiintoista saada olla kuvauksissa mukana ja nähdä mitä siitä lopulta päätyi lopputuotteeseen.

Zoomin ja tietokoneen vähäisen käytön takia ajoittain ahdistavaa, mutta sisältö ja ihmiset tekivät etätyöpajoista kivoja.

Etätyöpajat yllättivät täysin. Tehtävät oli erinomaisesti laadittu, aikarajoitus toimi hyvin filttäreiden purkajina, luovuus pääsi irti, kun tehtävät piti saada valmiiksi sovitussa ajassa. Etämuoto ja luottamuksellinen ilmapiiri mahdollisti hyvinkin syvien tunteiden esiintuomisen työpajoissa. Ohjaajien palaute oli aina kannustavaa. Ei koskaan "ihan hyvä, mutta.."

4. Vaikutukset omaan taiteenalaan ja organisaatioon

- ovatko hankkeet mahdollisesti muuttaneet käsityksiänne omasta taiteenalasta ja taiteen tekemisestä?
- miten jalkautuminen alueelle on vaikuttanut omaan organisaatioon ja mahdollisesti sen käsitykseen "yleisötyöstä"?

Teatteri perustuu yhdessä tekemiseen ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Keväällä 2020 alkanut sulkutila vei täysin yhtäkkisesti pois kaiken fyysisesti samassa tilassa yhdessä tekemisen. Toimintatavat oli pakko ajatella uusiksi hyvin lyhyessä ajassa.

Suuri oppi ja oivallus onkin ollut, että teatteria voi tehdä myös etänä! Virtuaaliyhteyksin toteutetut työpajat nostavat ehkä osittain esiin myös sellaisia osallistujia, jotka perinteisesti jäävät enemmän tarkkailijan rooliin. Ja teatterin tekemisessä keskeinen asia – ryhmäytyminen ja luottamuksellisen ilmapiirin syntyminen – onnistuu myös etätyöskentelyssä.

PUIDEN OKSILLA ON VALOA
-RUNOESITYS

PE 15.5.2020 KLO 15
VALOKEILASSA KOILLISEN FACEBOOK- JA
INSTAGRAM-LIVESSÄ

"ERRULLE JA PÖNULLE"

Viisi vuosikymmentä yhteistä taivalta, viisi vuosikymmentä luonnon helmassa! Esitys on 50-vuotishääpäivälahja eräälle runoja ja luontoa rakastavalle pariskunnalle Tapanilaan.

Liity seuraamme suoraan kotisohvalta kokemaan live-esityksen, joka tuo taidetta koteihin nyt poikkeuksellisesti etänä!

Esiintyjä: Marjut Toivanen
Esityksen toteuttaa Helsingin Kaupunginteatteri.

Valokeilassa Koillinen -hankkeessa Helsingin Kaupunginteatterin yhteisötaiteilijoina toimivat Laura Ikonen, Jenny Jumppanen, Martta Pesonen ja Janne Puustinen. Lisäksi osahankkeissa mukana olivat Sarppa Seppänen-Happonen (tanssi), Sonja Tolonen (elokuva), Satbir Singh (valokuva) ja Angela Aldebs (tanssi). Merkittävää on, että päävetäjät ovat sitoutuneet aluetyöskentelyyn jo monien vuosien ajan ja siten olleet pitkäjänteisesti kehittämässä yhteisöllisen taidetyöskentelyn mallia ja käytäntöjä asuinalueilla. He ovat myös henkilöityneet osaksi Helsingin Kaupunginteatterin

yleisötyötä, joka taas edistää hankkeen toteuttamista teatterin eri osastojen kanssa ja nivoo aluetoimintaa entistä vahvemmin osaksi teatterin yleisötyön jatkuvaa toimintaa. Vaikka itse kohdealueet vaihtuvat ja toteutustavat kehittyvät ja muuttuvat, on aluetyöskentelyosaaminen pysyvä osa teatterimme yleisötyön kompetenssia.

Helsingin malli -hankkeet ovat kannustaneet huomioimaan entistä enemmän alueellisuuden myös teatterin muissa yleisötyöprojekteissa. Esimerkiksi vuosina 2020-2021 toteutettiin *Taidetta koteihin Kalasatama* -hanke, *Kulttuurin kummilasten* esityksiä viedään koillisen ja pohjoisen alueen leikkipuistoihin ja *Taidetta ikääntyneiden koteihin* -hanketta toteutetaan erityisesti pohjoisen kotihoidon ja Kustaankartanon seniorikeskuksen alueella.

5. Määrälliset mittarit

- keräsittekö osallistuja – ja tapahtumien määrällisiä tietoja? jos kyllä, liittäkää tähän lukuja

Pidimme koko kolmen vuoden ajan tarkkaa kirjaa hankkeeseen tapahtumien ja hankkeeseen osallistuneiden määrästä. **Yhteensä kolmen vuoden aikana Valokeilassa Koillinen -hankkeessa toteutui 194 tapahtumaa, työpajaa tai esitystä**, joita Helsingin Kaupunginteatteri oli mukana toteuttamassa. **Nämä tapahtumat keräsivät yhteensä 3047 osallistujaa**. Lisäksi pahimman koronasulun aikana toteutettiin verkkoon kolme *Koillisen satuhetki* -satuvideota alueen lasten kertomista saduista sekä tallenne *Puiden oksilla on valoa* -runoesityksestä tapanilalaisen kodin pihalla. **Näitä videoita katsottiin yhteensä 929 kertaa**.

Koronasulku näkyi osallistumisluvuissa siten, että avoimia livetapahtumia ei voitu juuri järjestää ja kaikkiin tapahtumiin voitiin ottaa paljon vähemmän yleisöä, kuin ennen pandemian alkua.

Esimerkiksi Tapulin kirjastossa pidettyyn *Olipa kerran lapsi* -esitykseen otettiin vuonna 2019 70 katsojaa, kun syksyllä 2021 määrä oli 20 henkilöä.

6. Lopuksi

- mitkä ovat olleet mielestänne hankkeen keskeisimmät opit?
- entä hankkeen keskeiset onnistumiset? ja hankkeen keskeiset haasteet?

Hankalista ajoista huolimatta hankkeessa koettiin paljon onnistumisia. Niistä yksi oli konkreettinen huomio, kuinka alueellinen taidetoiminta saadaan muokattua nopeasti uudenlaiseksi ketterien ja joustavien hankevetäjien johdolla. Vaikka osa suunnitelluista tapahtumista ja toiminnoista peruuntuikin, tilalle syntyi monia erilaisia uusia toimintamuotoja! Kuten jo aiemmin mainittu, suuri oppikokemus ja onnistuminen liittyy teatteritoiminnan toteuttamiseen etänä. Myös kaikkien vetäjien taidot etätoimintamalleista ovat syventyneet. Etäaikana korostui entisestään ihmisten aidon kuuntelemisen ja kohtaamisen tärkeys. Se toimii pohjana sitoutumiselle ja onnistuneelle toiminnalle.

Toinen selkeä onnistuminen ja oppi oli *Taidetta koteihin* -tapahtumat. Jokainen tapahtuma oli omanlaisensa ja sen sisältöön olivat vahvasti vaikuttamassa kyseisen kodin asukkaat. Myös yleisö löysi paikalle ja eri tapahtumat kokosivat osaltaan kävijöiksi erilaisia ihmisiä – ja ihan eri henkilöitä kuin hankkeen monet muut osa-alueet. Tätä toimintaa haluamme kehittää eteenpäin.

Todella onnistunut toteutus oli myös korttelidraama *Kylässä Koillisessa*. Tämä hankeosio toteutui hybridinä: esityksen käsikirjoitus etätyöpajoissa ensimmäisen koronakevään aikana ja harjoitus- sekä esityskausi livenä ulkotiloissa. Ilo ja riemu, joka syntyi siitä, että elokuussa päästiin harjoittelemaan yhdessä ulkona, oli käsin kosketeltavaa. Tuloksena oli reilun kahden kilometrin konkreettinen matka läpi Koillis-Helsingin Tapulista Töyrynummelle, Suutarilaan tai Siltämäkeen – esitys päättyi aina alueella sijaitsevan kodin pihaan. Esitys vei alueen asukkaitakin heille uusiin paikkoihin ja katsomaan koteja ja kotiympäristöä jopa uusin silmin. Lisäksi ulkona tapahtuva toiminta tavoittaa muitakin kuin itse tekijöitä tai tiettyä yleisöä –siitä pääsevät osalliseksi myös satunnaiset ohikulkijat ja se voi tuoda näkyväksi vaihtoehtoisia tapoja viettää vapaa-aikaa tai osallistua alueelliseen toimintaan.

Onnistumiseksi voidaan laskea myös neljän taidetoimijan yhteistyö, joka oli tiivistä läpi hankkeen. Yhteistyön anti oli toimijoiden välinen tuki, jaetut neuvot ja verkostoitumisapu, taiteellinen yhteistyö ja arvokkaat mahdollisuudet oppia toinen toisiltamme. Alueen asukkaille se tarjosi puolestaan laajan kattauksen erilaista toimintaa eri puolella aluetta niin, että kaikki näyttäytyi yhtenäisesti Valokeilassa Koillisen toimintana.

Edellisessä Helsingin malli -hankkeessa toimimme Jakomäessä, joka oli alueena paljon kompaktimpi. Olemmekin pohtineet erilaisten alueiden vaikutusta itse hankkeen toteutumiseen. Pienemmällä alueella tavoittaminen on ehkä syvempää, suuremmalla taas laajempaa. Yksi osallistujista oli mukana sekä Jakomäessä että Koillis-Helsingissä ja pohti palautteessaan tätä seuraavasti:

Karkea mututuntuma on, että Jakomäessä mukaan lähti mukaan ihmisiä, jotka eri mittareilla kuuluvat ns. alempaan yhteiskuntaluokkaan, alhaisempi tulotaso, työttömyyttä, päihde- ja mielenterveysongelmia on enemmän ja elämänhallinnan kanssa ongelmia, jolloin osallistuminen kulttuuriin on oikeasti vaikeaa ja arjesta selviytyminen vaikeaa. Kun tekee yhtä huonosti palkattua työtä ja sen lisäksi lisäduunia, että selviää laskujen maksusta, niin harrastusmahdollisuudet kaventuvat. Onnistuitte hienosti tavoittamaan erilaisia ihmisiä. Minusta te pääsitte sinne

ruohonjuuritasolle Valokeilassa Koillinen osallistujat taas olivat keskimäärin hyväosaisempaa, enemmän keskiluokkaista. Tietysti jokaisella yksilöllä on omat ongelmansa, mutta tuli mielikuva, että paremmin pärjääviä. Kiva, että olitte sielläkin.

Haasteet:

Luonnollisesti suurimman haasteen asetti koronapandemia. Sen myötä toimintoja piti jatkuvasti muuttaa, jopa perua, uudistaa ja keksiä lisää. Turvallisuusseikkojen ja rajoitusten varmistelu oli jatkuvaa ja työryhmän tuli olla koko ajan valmiudessa uusiin muutoksiin. Vaikka etätoiminnotkin onnistuivat jopa yllättävän hyvin, ne olivat kuitenkin alun perin lähitapahtumiksi suunniteltujen asioiden korvaavia toimintakeinoja. Ihmisten sitouttaminen ja tavoittaminen etäyhteyksin on huomattavasti haastavampaa kuin kasvokkain.

Yksi tavoitteista oli tavoittaa alueen monikulttuurisia asukkaita mukaan hankkeeseen ja erityisesti hankkeen alkuvaiheen *Olipa kerran lapsi* -projektissa se onnistuikin. Etäaika osoittautui tässäkin tapauksessa haastavaksi ja aktiiviosallistujista vain pieni osa oli maahanmuuttajataustaisia. Ulkotapahtumiin osallistui moninaisempaa asukaskuntaa.

Päänvaivaa aiheuttivat paikoitellen myös tila-asiat. Kokoontumis- ja harjoitustilat löytyivät aina alueelta, mutta tilaresurssien käyttöönotto oli byrokraattisesti vaivalloista ja tuntui vaativan suurtakin vaivannäköä. Esimerkkinä syyskuun 2021 ulkoelokuvanäytös suljetun Maatullin koulun ulkoseinälle viritetyllä kankaalla. Näytöstä varten tarvittiin sähköä ja tuottajalla meni monta viikkoa lupa-asioiden järjestelyyn, jonka jälkeen saatiin mahdollisuus käyttää sähköä kyseisestä rakennuksesta.

Kiitokset

Kiitos Helsingin kaupungille Helsingin malli –rahoituksesta! Monen vuoden kokemuksella ja eri toimijoiden hankkeita seuranneina voimme sanoa, että tällä toiminnalla todella moni kaupungin asukas saa kosketuksen taiteeseen –tekijöinä, osallistujina, kokijoina. Toiminnalla on todellista vaikutusta omaan asuinalueeseen sitoutumiseen, viihtyvyyteen ja myös ihmisten omaan hyvinvointiin uusien kokemusten, itsensä ylittämisen ja uusien ihmiskontaktien myötä.

13.12.2021

Mirja Neuvonen, yleisötyövastaava, Helsingin Kaupunginteatteri

Jenny Jumppanen, yleisötyöntekijä, Helsingin Kaupunginteatteri